

YÜKÜN KONİŞMENTODA YAZILI OLAN LİMANDAN BAŞKA BİR LİMANDA TESLİMİ

Prof.Dr.M.Fehmi Ülgener

Deniz Hukuku Köşemizde Temmuz ayında yayımlanmış olan konişmentosuz yük teslimi ile ilgili konuya ek olarak bu sefer de kısaca

- yükün konişmentoda yazılı olandan başka bir limanda teslimi ve
- yükün konişmentoda yazılı olandan başka bir limanda konişmentosuz teslimi

ile ilgili olarak meydana gelebilecek olan sorunlar ve uygulamada bu konu ile ilgili olarak bulunan çözümler incelenecektir.

1.Yükün konişmentoda yazılı olandan başka bir limanda teslimi

Bu konu ile ilgili olarak yazmış olduğumuz ilk yazıda da belirtilmiş olduğu üzere konişmento hukuken kıymetli evrak özelliğinde olup, bu suretle yük el değiştirmeksizin bunun mülkiyeti devredilebilmektedir. Buna göre örneğin yükün gemiye yüklenmesi ve seferin başlamasını takiben, yükün mülkiyetini elinde bulunduran konişmento hamili yükü devretmeksizin yapmış olduğu bir alım-satım sözleşmesi ile ve konişmentoyu ciro ve devir ederek bu mülkiyet hakkını alıcıya geçirebilmekte ve bu suretle alıcı da boşaltma limanında yükün kendisine teslimini talep edebilmektedir. Uygulamada verilen örneğe sıklıkla rastlanmakta, bir çok halde mal gemiye yüklenip sefer başladıktan sonra satılmaktadır. Bu ise malın gemiye yüklendiği sırada hangi limanda teslim edileceğinin belirsiz olması sonucuna meydana getirmektedir.

Her ne kadar boşaltma limanı taşıyanın navlun sözleşmesinden kaynaklanan yükü teslim borcunun ifa yeri olması bakımından önem arz etmekte ise de, söz konusu limanın konişmentoda yazılı olması bunun hukuken kıymetli evrak olarak kabulü için gerekli olan şekil şartlarından değildir. Dolayısıyla konişmentoda söz konusu liman yazılı olmasa ya da yazılı olan liman sonradan değiştirilse de, söz konusu belge kıymetli evrak fonksiyonunu kaybetmemektedir.

Uygulamada boşaltma limanının konişmentoda tayin edilmesi ile ilgili olarak düzenleme aşağıdaki şekillerden biri ile yapılmaktadır:

a.Konişmentoda boşaltma limanının sonradan belirlenecek olması

Konişmentoda yükün teslim edileceği liman belirtilmemekte, bu sonraya bırakılmaktadır. Bu sırada bulunulan an itibarıyla konişmento hamili konumundaki malik / yükleyen genellikle taşıyana çeşitli liman alternatiflerini içeren bir bölge (“range”) bildirmektedir, (ki bu kendisinin yükün satılacağını tahmin ettiği bir ülke ya da bir coğrafi olan şeklinde olmaktadır, örneğin “Malta’da güvenli bir liman / rıhtım” ya da “Güney İtalya bölgesinde güvenli bir liman / rıhtım”, hatta “Doğu Akdeniz bölgesinde güvenli bir liman / rıhtım”) ancak yapılmış olan navlun sözleşmesindeki şartlara tabi olmak şartıyla boşaltma limanının tamamen boş bırakıldığı hallere de rastlanmaktadır.

Böyle bir durumda söz konusu limanın sonradan tayin edileceğini göz önünde bulunduran taşıyan navlunun hesap şeklini de esnek bir şekilde düzenlemekte ve böylece liman sefer başladıktan sonra tayin edilince bu şekle göre navlun miktarını belirleyebilmektedir.

b.Konişmentoda belirlenmiş olan boşaltma limanının sonradan değiştirilmesi

Bazı hallerde ise konişmentoda yükün teslim edileceği liman olarak belirlenen liman sonradan değişen şartlar çerçevesinde göre değiştirilmektedir. Böyle bir hal genellikle malın gemiye yüklenmesi sırasında malik / yükleyen muhtemel bir alıcı ile temas halinde olmasına rağmen, sonradan malın diğer bir alıcıya satılması durumunda söz konusu olmaktadır. Böyle bir halden dolayı taşıyan aleyhine bazı olumsuz şartların doğması mümkündür:

- Bu durumda (yukarıda incelenmiş olan alternatiften farklı olarak) navlun konişmentoda belirlenmiş olan limana göre hesap edilmiş olduğundan dolayı, sonradan değiştirilmek suretiyle tayin edilmiş olan limanın öncekine göre daha uzun bir yolculuğu gerektirmesi halinde (ya da yeni tayin edilen limandaki masrafların veya bu limana ulaşım masraflarının daha fazla olması –örneğin yeni limana ulaşmak için gemi Süveyş Kanalından geçecektir-) taşıyanın daha fazla bir navluna hak kazanması söz konusu olmakta, bu ise özellikle navlunun peşin olarak ödenmiş olduğu ve buna ilişkin kaydın (“freight prepaid”) konişmentoya yazılmış olduğu hallerde taşıyanın ek navlun miktarını yükün yeni maliki olan konişmento hamili / alıcıdan talep edebilmesini hukuken zorlaştırmaktadır. Zira bu tür bir konişmentonun varlığı halinde navlun bakımından taşıyanın konişmento hamili / alıcıdan her hangi bir talep hakkı bulunmamakta, diğer bir ifadeyle kendisi yükü boşaltma limanında kayıtsız şartsız teslim etmek ile yükümlü olmaktadır.

- Konişmentoda malın gemiye yüklenme tarihi belli olduğundan, birden fazla liman değişimi, buna ilişkin navlun farkını ortaya çıkarabileceği gibi, geminin konişmentoda yazılı olan limandan sonradan değiştirilerek tayin edilmiş olan limana normal olarak ulaşması gereken tarihin de uzamasına sebep olabilecek, dolayısıyla mal ekonomik (gecikme sebebiyle yükün piyasa değerinin azalması) ya da fiziki zarara uğrayabilecektir. Bunun sonucu ise boşaltma limanında konişmento hamili / alıcının tazminat talebi ile karşılaşma ihtimalidir. Böyle bir durumda taşıyanın P&I Kulübünün meydana gelmiş olan tazminat yükümlülüğünü himaye etmesi de tehlikeye girmektedir.

Uygulamada yukarıda belirtilen ikinci sonuç itibarıyla meydana gelebilecek olan sorunları gidermek amacıyla (bundan evvel ki yazımızda bulunan form paralelinde) P&I Kulüpleri sorumluluğun himaye edilmesini boşaltma limanının değiştirilmesini talep eden taraftan alınacak olan bir garanti mektubuna bağlamaktadırlar. Buna göre boşaltma limanının değiştirilmesi sebebiyle taşıyanın uğrayacağı tüm zararların tazmin edileceğinin bir mektupla (ki bu mektup standart bir form halinde P&I kulüpleri tarafından hazırlanmıştır) garanti edilmesi ve uluslararası bir bankanın bu mektubu kefil / kontrgarantör olarak imzalaması halinde P&I kulübü sigorta himayesinin devam edeceğini kabul etmektedir.

Bu metnin yapısından görülmektedir ki, söz konusu mektubun verilmesi ile boşaltma limanının değiştirilmesini talep eden taraf hem bu suretle meydana gelecek olan sorumluluğu üstlenmekte, hem de bunun yanında ortaya çıkacak masrafları da ödeyeceğini beyan etmektedir. Dolayısıyla limanının değiştirilmesi sebebiyle taşıyanın yapabileceği ek liman masrafları, gerektiğinde kanal geçiş ücretleri bu ifade kapsamında yer almaktadırlar.

Buna karşılık belirtilen suretle doğacak navlun farkının bu form dahilinde kabul edilip edilemeyeceği, bu husus metinde sarıh olarak yer almadığından dolayı tereddütlüdür, dolayısıyla ileride meydana gelebilecek tartışmaları önlemek amacıyla taşıyanın bu konuyu da içine katacak bir şekilde formu tadil etmesi faydalı olacaktır. (mektubun ilk şartının sonuna eklenmek üzere “*Also to pay any extra freight in accordance with our request*”)

İnceleme konusu standart form uyarınca boşaltma limanının değiştirilmesini talep eden taraf taşıyana bu durumu beyan etmekte ve bunun karşılığında taşıyana:

1. Yükün konişmentoda yazılı olandan başka bir limana teslim edilmiş olması sebebiyle taşıyanın uğrayacağı her türlü zarar ve

zıyanın tazmin edileceği, bu suretle ortaya çıkan her türlü harcamanın tazmin edileceği,

2. Bu Şekilde teslim edilen yük sebebiyle taşıyan, kaptan, acente ya da diğer bir yardımcı Őahsa karŐı bir davanın ikame edilmiş olması halinde bununla ilgili masrafların karŐılanacađı,
3. Bu sebeple geminin seferden men edilmesi halinde ya da bu yönde bir tehdit ile karŐı karŐıya kalınması durumunda kararın kaldırılması ya da tehdidin bertaraf edilmesi için gerekli olan teminatın sağlanacağı ve geminin serbest bırakılması ile bağlantılı olan iŐlemlerin yapılacağı,
4. Bu mektup uyarınca taahhütte bulunan Őahıslar bakımından (burada Őahıslar ile taahhütte bulunan gönderilen ve buna katılan ve teminat sağlayan banka kastedilmektedir.) sorumluluğun müŐterek ve müteselsil olduğu ve her hangi bir Őarta bağlı bulunmadığı,
5. Bu mektubun yükün CIF değerinin %200'ne kadar olan bir değerini teminat altına aldığı,
6. Bu mektup ile ilgili olarak İngiliz Hukukunun geçerli olduğu ve taşıyanın talebi üzerine taahhütte bulunan Őahısların İngiliz Mahkemelerinin yetkili ve görevli olduğunu kabul edecekleri,

taahhütlerinde bulunmaktadır.

2.Yükün konişmentoda yazılı olandan başka bir limanda konişmentosuz teslimi

Bilindiği üzere, konişmentonun kıymetli evrak fonksiyonu ile yükün malikinin bunu serbestçe satabilmesi amaçlanmaktadır. Böylece kendisi yk gemiye verildikten sonra piyasa Őartlarında en iyi fiyatı veren tarafa yükün mülkiyetini devredebilecektir. Bunun yanında konişmentoyu düzenledikten ve devrettikten sonra Őartlarda deđiŐiklik olmuŐsa, bunun da yükün malikinin durumunu ktleŐtirmemesi gerekmektedir.

Yukarıda incelenmiş halin bir sonraki adımı yüke ilişkin alım-satım sözleŐmesinin yapılmış olması, buna uygun olarak boşaltma limanını da gösterecek Şekilde konişmentonun düzenlenmesi ve devredilmesi, ancak sonradan ortaya çıkan sebeplerle alım-satım sözleŐmesinin geçersiz olması, bunun üzerine farklı bir boşaltma limanı için yükün yeniden satılması, ancak buna ilişkin olarak düzenlenmiŐ olan konişmentonun gemi söz konusu limana geldiğinde yukarıda izah edilen sebeplerden

dolayı gecikmesi ve taşıyanın elinde bulunan konişmentodan farklı bir limanda ve sonradan dñzenlenen konişmentonun aslının kendisine teslim edilemeyeceği bir şekilde yñkñ teslim talebi ile karşılaşmasıdır. Bilindiđi üzere uygulamada konişmentoların geminin boşaltma limanına ulaşması anına kadar yetiştirilemediği hallere sıklıkla rastlanılmakta ve taşıyanlar bu durumda yñkñ teslim etmek bakımından baskı altında kalmaktadırlar.

Bu durumda da taşıyanın yñkñ teslim etmesi P&I himayesini bertaraf edeceğinden dolayı, incelenen konuya ilişkin olarak sñz konusu himayenin devamını sağlamaya yñnelik bundan evvel incelenenler paralelinde bir garanti mektubu orneği hazırlanmıştır.

Farklı liman ve konişmentosuz teslim halini öngören bu mektupta yukarıda limanın değiştirilmesi hali ile ilgili olarak ortaya konulan noktaların yanında garanti sahibi konişmento eline geğer geğmez bunu taşıyana teslim etme taahhñdñ altına da girmektedir.

**STANDARD FORM LETTER OF INDEMNITY TO BE GIVEN IN RETURN
DELIVERING CARGO AT A PORT OTHER THAN THAT STATED IN THE
BILL OF LADING**

To:.....

the owners of the .....

Dear Sirs,

Ship:.....

Voyage: .....

Cargo: .....

Bill(s) of Lading: .....

The above cargo was shipped on the above vessel by ..... and consigned to .....for delivery at the port of ..... but we,..... hereby request you to order the vessel to proceed to and give delivery of the said cargo at the port of .....against production of at least one original Bill of Lading.

In consideration of your complying with our above request, we hereby agree as follows:

1. To indemnify you, your servants and agents and to hold all of you harmless in respect of any liability, loss, damage or expenses of whatsoever nature which you may sustain by reason of the vessel proceeding and giving delivery of the cargo in accordance with our request.
2. In the event of any proceedings being commenced against you or any of your servants or agents in connection with the vessel proceeding and giving delivery of the cargo as aforesaid to provide you or them on demand with sufficient funds to defend the same.
3. If, in connection with the vessel proceeding and giving delivery of the cargo as aforesaid, the ship or any other ship or property belonging to you should be arrested or detained or if the arrest or detention thereof should be threatened to provide on demand such bail or other security as may be required to prevent such arrest or detention or to secure the release of such ship or property and to indemnify you in respect of any liability, loss, damage or expenses caused by such arrest or detention or threatened arrest or detention whether or not such arrest or detention or threatened arrest or detention may be justified.
4. The liability of each and every person under this indemnity shall be joint and several and shall not be conditional upon your proceeding first against any person, whether or not such person is party to or liable under this indemnity.
5. The liability of each and every person under this indemnity shall in no circumstances exceed 200% of the CIF value of the above cargo.

6. This indemnity shall be governed by and construed in accordance with English law and each and every person liable under this indemnity shall at your request submit to the jurisdiction of the High Court of Justice of England.

Yours faithfully,

For on behalf of

.....

We join in the above as primary obligator
For on behalf of (Bankers)

.....

STANDARD FORM OF LETTER OF INDEMNITY TO BE GIVEN IN RETURN FOR DELIVERING CARGO AT A PORT OTHER THAN THAT STATED IN THE BILL OF LADING AND WITHOUT PRODUCTION OF THE ORIGINAL BILL OF LADING

To:.....

the owners of the .....

Dear Sirs,

Ship:.....

Voyage: .....

Cargo: .....

Bill(s) of Lading: .....

The above cargo was shipped on the above vessel by ..... and consigned to .....for delivery at the port of .....but we,....., hereby request you to order the vessel to proceed to and give delivery of the said cargo at the port of..... to .....without production of the original Bill(s) of Lading.

In consideration of your complying with our above request, we hereby agree as follows:

1. To indemnify you, your servants and agents and to hold all of you harmless in respect of any liability, loss, damage or expenses of whatsoever nature which you may sustain by reason of the vessel proceeding and giving delivery of the cargo in accordance with our request.
2. In the event of any proceedings being commenced against you or any of your servants or agents in connection with the vessel proceeding and giving delivery of the cargo as aforesaid to provide you or them on demand with sufficient funds to defend the same.
3. If, in connection with the vessel proceeding and giving delivery of the cargo as aforesaid, the ship or any other ship or property belonging to you should be arrested or detained or if the arrest or detention thereof should be threatened to provide on demand such bail or other security as may be required to prevent such arrest or detention or to secure the release of such ship or property and to indemnify you in respect of any liability, loss, damage or expenses caused by such arrest or detention or threatened arrest or detention whether or not such arrest or detention or threatened arrest or detention may be justified.
4. As soon as all Bills of Lading for the above cargo shall have come into our possession to deliver the same to you.
5. The liability of each and every person under this indemnity shall be joint and several and shall not be conditional upon your proceeding first against any person, whether or not such person is party to or liable under this indemnity.

6. The liability of each and every person under this indemnity shall in no circumstances exceed 200% of the CIF value of the above cargo.

7. This indemnity shall be governed by and construed in accordance with English law and each and every person liable under this indemnity shall at your request submit to the jurisdiction of the High Court of Justice of England.

Yours faithfully,

For on behalf of

.....

We join in the above as primary obligator

For on behalf of (Bankers)

.....

DELIVERING CARGO AT A PORT OTHER THAN THAT STATED IN THE BILL OF LADING

Similar to the article published in July,2000 about "*Delivering Cargo Without Production of Original Bill of Lading*", another difficulty the carrier can encounter during carriage of goods is a request by the shippers to deliver the cargo at a port other than that stated in the bill of lading, which is endangering the cover provided by P&I Clubs. To avoid such a result, there is a standard form of guarantee, drafted by P&I Clubs, (which is attached) whereby the cover will continue uninterrupted. Moreover, there is also another possible request addressed again to the carrier for delivering the cargo other than that stated in the bill of lading and without production of original bills of lading. We also attach hereby the improved version of the standard form of guarantee tailored to meet this situation.